

การถอดองค์ความรู้ของ Smart Farmer ตำบลโคกนาโก

๑. Smart Farmer ด้าน การปลูกดอกกระเจียวหวาน

๒. ข้อมูล Smart Farmer ต้นแบบ นายเมืองชัย ทองลา

เกิดวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๓๓

จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จาก มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ที่อยู่ ๑๑๐ หมู่ ๑๒ ตำบลโคกนาโก อำเภอป่าดัว จังหวัดยโสธร

เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๕-๕๕๓ ๙๐๑๐

เข้าร่วมโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ปี พ.ศ. ๒๕๖๑

๓. ปัจจัยความสำเร็จในการประกอบอาชีพการเกษตร ของ Smart Farmer

๓.๑ องค์ความรู้สำคัญ

การปลูกดอกกระเจียวหวาน

๑. ปลูกโดยใช้รากหรือ เหง้า(หัวพันธุ์) เดือนเมษายน-เดือนพฤษภาคม

๒. ปลูกด้วยต้นพันธุ์ มิถุนายน-กรกฎาคม

ระยะการปลูก ๘๐x๘๐ เซนติเมตร

๑ งานใช้ ๑๖๐ กิโลกรัม หรือ ๖๔๐ หัว

๑ ไร่ ใช้หัวพันธุ์ ๖๔๐ กิโลกรัมหรือ ๒,๕๖๐ หัว



ระยะการให้ผลผลิต

หลังจากปลูกได้ ๒-๓ เดือนจะเริ่มให้ผลผลิตดอกแรกเดือนพฤษภาคม จนดอกสุดท้ายที่เดือนตุลาคม รวม ๖ เดือน

๓.๒ ประโยชน์ของการปลูกดอกกระเจียว

๑. กระเจียวมีเส้นใยอาหาร (Fiber) ที่เป็นตัวช่วยกระตุ้นให้ลำไส้บีบตัวขับถ่ายของเสียออกมา จึงช่วยป้องกันอาการท้องผูกได้ดี อีกทั้งเส้นใยอาหารยังสามารถจับคอเลสเตอรอลไว้ เมื่อขับถ่ายออกมาถึงทำให้ลดระดับคอเลสเตอรอลในเส้นเลือดได้ และเมื่อเส้นใยสัมผัสสารพิษ และสารที่ก่อให้เกิดมะเร็งที่มีอยู่ในอาหาร ร่างกายจึงได้รับสารพิษและสารก่อมะเร็งน้อยลงไปด้วย

๒. ดอกอ่อนมีรสเผ็ดร้อน กลิ่นหอม ใช้เป็นยาขับลมในกระเพาะอาหาร ช่วยบรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ และลดกรดในกระเพาะอาหาร จึงช่วยทำให้รู้สึกสบายท้องและช่วยให้สุขภาพดี

๓. ดอกมีสรรพคุณช่วยแก้ปวดลูกอ๊อกเสบสำหรับสตรีหลังคลอด

๔. หน่ออ่อนใช้เป็นยาสมานแผล

๕. เหง้าใช้เป็นยาแก้ปวดเมื่อย

๓.๓ การบริหารจัดการกระบวนการผลิต ผลผลิต และด้านการตลาด

มีการบริหารจัดการแบบรวมกลุ่มในรูปของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้กลยุทธ์ตลาดนำการผลิต

๓.๔. การแสวงหาความรู้ในการประกอบอาชีพ และการเชื่อมโยงเครือข่าย

ศึกษาจากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จและอบรมความรู้จากหน่วยงานด้านการเกษตร

๔. การขยายผลความสำเร็จของตนสู่ชุมชน โดย นายเมืองชัย ทองลา



เลขานุการ วิสาหกิจข้าวชุมชนดอกกระเจียวหวานอินทรีย์
ประธาน เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๕. เจตนารมณ์ในการประกอบอาชีพการเกษตร

ปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำนาไม่เหมาะสม เป็นเกษตรกรรมทางเลือกอื่น

๖. ที่มาของข้อมูล (ผู้ถอดองค์ความรู้)

นางจุฑามาศ คำสุนทร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๗. วันเดือนปีที่ถอดองค์ความรู้ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๑



วิสาหกิจชุมชนกระเจียวหวานอินทรีย์ ตำบลโคกนาโก

ปัจจัยความสำเร็จในการประกอบอาชีพของกลุ่ม

การใช้นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการผลิตหรือมีการปรับปรุงวิธีการผลิต โดยการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม เป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสม และได้ผลตอบแทนที่ดีกว่า ด้วยการคิดวิเคราะห์กระบวนการผลิตทั้งระบบ โดยการใช้การตลาดนำการผลิต ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมอย่างเหมาะสม เพื่อลดต้นทุนและผลิตสินค้าให้มีมาตรฐาน เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน ตลอดจนเชื่อมโยงการผลิต การแปรรูป วิธีการจำหน่ายผลผลิต โดยใช้การประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยีหลายช่องทางในการเชื่อมโยงเครือข่ายให้เกิดประโยชน์โดยเฉพาะมีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง พร้อมทั้งจะพัฒนาในทุกด้าน ดังนี้

1. กระบวนการผลิต

มีหลักหลักการการทำเกษตรอินทรีย์เบื้องต้น จึงต้องหาอินทรีย์วัตถุต่างๆ มาคลุมหน้าดินอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นฟาง ใบไม้ หรือแม้แต่พืชขนาดเล็ก (เช่น พืชที่ใช้ปลูกคลุมดิน) ซึ่งอินทรีย์วัตถุเหล่านี้จะกลายเป็นอาหารของสิ่งมีชีวิต และจุลินทรีย์ในดิน ทำให้ดินฟื้นกลับมามีชีวิตอีกครั้งหนึ่ง เป็นการช่วยทำให้ดินสามารถฟื้นความสมบูรณ์ของตัวเองได้อย่างรวดเร็ว เมื่อดินมีความสมบูรณ์ พืชที่ปลูกก็แข็งแรง มีความต้านทานต่อโรคและแมลง รวมทั้งให้ผลผลิตสูง



2. การจัดการผลผลิต

- การเก็บเกี่ยวผลผลิตต้องมีคุณภาพ คัดเกรดสินค้า
- คำนึงถึงความปลอดภัย
- แปรรูปอาหาร และอัดสุญญากาศ เพื่อให้เก็บรักษาได้นานขึ้น



3. การจัดการด้านการตลาด

- การตลาดยุค 4.0 ตลาดนำการผลิต สินค้าดีมีคุณภาพ ราคาถูก ผู้บริโภคปลอดภัย ผู้ผลิตมีกำไร
- มีการวิเคราะห์ตลาด เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้บริโภค โดยการตลาดเชื่อมโยงการผลิตความต้องการของตลาด ช่วงเวลา สินค้าที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้
- จำหน่ายผลผลิตในรูปแบบดอกสด หั้วพันธุ์คุณภาพอายุ 2 ปีขึ้นไป และการแปรรูปอาหารเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า



4. การขยายผลความสำเร็จของตนเองไปสู่ชุมชน

การขยายผลความสำเร็จของกลุ่มไปสู่ชุมชน มีวิธีการดังนี้คือ ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ภายในกลุ่ม สร้างความเชื่อมั่น เกิดการพัฒนาชุมชน มีการเชื่อมโยงเครือข่าย แลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรอบข้าง ขยายผลสู่ชุมชน ก่อเกิดศูนย์เรียนรู้ชุมชน สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยงกับองค์กรภาครัฐ เอกชน อีกทั้งถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ๆ ระหว่างเครือข่าย



สำนักงานเกษตรอำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร กรมส่งเสริมการเกษตร



การปลูกดอกกระเจียวหวาน

วิธีการปลูกดอกกระเจียวหวาน

1.ระยะเวลาปลูกที่เหมาะสม

ถ้าปลูกโดยใช้รากหรือ เหง้า(หัวพันธุ์) เดือนเมษายน-เดือนพฤษภาคม แต่ปลูกด้วยต้นพันธุ์ มิถุนายน-กรกฎาคม

2.อัตราปลูกที่เหมาะสม

1 งานใช้ 25 กิโลกรัม 1 ไร่ ใช้หัวพันธุ์ 100 กิโลกรัม 1 หลุม ใช้หัวพันธุ์ประมาณ 2-3 หัว สามารถนำหัวพันธุ์เพาะใส่ถุงดำ ดูแลรักษาให้ต้นงอกและแข็งแรงก่อนนำไปปลูกได้



3.การเตรียมดิน

โดยมีการปลูกพืชที่เพิ่มไนโตรเจนให้กับดิน เช่น ถั่วพุ่ม ถั่วพราง ปอเทือง แล้วไถกลบ หลังจากนั้นตากดินฆ่าเชื้อ ปรับสภาพดินด้วยโดโลไมท์ น้ำหมักชีวภาพ แล้วไถกลบอีกครั้ง

3.ไถยกร่อง ระยะที่ปลูก 80x80 เซนติเมตร จะได้ประมาณ 2,500 ต้น

4.การดูแลรักษา

เมื่อปลูกเสร็จควรมีการคลุมด้วยฟางเพื่อรักษาความชุ่มชื้นภายในดิน และช่วยควบคุมวัชพืช การให้น้ำ ให้ได้ตามความเหมาะสมหรืออาศัยน้ำฝนตามฤดูกาล เพราะถือว่าเป็นพืชที่อาศัยน้ำฝนได้



5.ระยะเวลาการให้ผลผลิต

หลังจากปลูกได้ 2-3 เดือน จะเริ่มให้ผลผลิต ดอกแรกเดือนพฤษภาคม จนดอกสุดท้ายที่เดือนตุลาคม รวม 6 เดือน

6.ผลผลิต

ผลผลิตเฉลี่ยจะอยู่ที่ 3,600 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งในระยะแรกเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายนผลผลิตจะไม่มาก แต่เดือนกรกฎาคมถึงกันยายน ผลผลิตจะเพิ่มขึ้นและลดลงเรื่อยๆ ตามอายุการเก็บเกี่ยว ขึ้นอยู่กับการดูแลรักษาด้วย

การดูแลรักษาแปลงหลังจาก 2 ปี

- เมื่อต้นกระเจียวพักตัวในช่วงหน้าหนาวแล้ว ในเดือนมีนาคม ให้ทำความสะอาดแปลงเพื่อเตรียมการงอก และเก็บผลผลิตรอบใหม่
- เมื่อทำความสะอาดแปลงปลูกแล้วสาดน้ำหมักและโรยปูนขาวหรือโดโลไมท์ลงแปลง เพื่อปรับปรุงดิน เติบโตอาหารและเพื่อป้องกันและฆ่าเชื้อโรคในดิน
- พ่นสารชีวภัณฑ์ลงแปลงเพื่อป้องกันโรคพืช
- คลุมแปลงด้วยฟาง
- เดือนเมษายนให้ปล่อยน้ำเข้าแปลง 3 ครั้ง/สัปดาห์
- เมื่อเหง้ากระเจียวอยู่ในดินได้รับความชื้นจะเริ่มให้ผลผลิต คือจะขึ้นดอกมาก่อนต้น เรียกว่าดอกดิน
- เมื่อเริ่มเห็นต้นงอกขึ้นมาก็ทำการใส่ปุ๋ยคอกปุ๋ยอินทรีย์ พร้อมกับพ่นน้ำหมักให้ทางใบอาทิตย์ละ1ครั้ง ตลอดฤดูกาล



การเก็บหัวพันธุ์เพื่อการขยายพันธุ์ต่อ

- ควรเก็บหัวขึ้นจากแปลงในเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน
- ให้ระวังการเกิดรอยบาดแผลที่หัวพันธุ์ เพราะจะทำให้เกิดการเข้าทำลายของโรคและแมลงได้
- เก็บรักษาในกระสอบโดยไม่ต้องล้างดินออก มัดปากกระสอบแล้วเก็บไว้ในที่ร่มห้ามโดนแสงแดด



สำนักงานเกษตรอำเภอบำบัด จังหวัดยโสธร กรมส่งเสริมการเกษตร